

Neoplatonizam i umetnost

Bodinovo predavanje

Postoje tri odvojene celine, tri grupe problema, tri istorijska i geografska segmenta.

1. Misao Platona, izvorna.
2. Grupa mislilaca II i III veka. Centralna ličnost je Plotin. “*Corpus hermeticum*”- zbir dela čiji su autori različiti pisci II i III veka. Njihova su imena često mešana sa ličnostima mitskog porekla-Hermes Trisegistos. Sve do XVII veka se smatralo da je ovo delo nastalo u staroj eri, čak pre Platona. Ova greška je u renesansi omogućila da se platonove ideje tumače kao neka vrsta proročanstva u hrišćanskom ključu. (Simbioza hrišćanstva i paganskog učenja.) Tokom celog srednjeg veka je bio poznat spis anonimnog grčkog filozofa, uidentifikovanog kao Dionizije Areopagit.
3. Neoplatonizam XV veka

Centralna ideja koja je zajedničkasvim platonočarima, prisutna u svim oblicima maišljenja neoplatoničara je **ideja o dva sveta**. Ova ideja je stara koliko i ljudska misao.

-pojavni svet- svet čula

-nadčulni svet, onostrani

Osnovna neoplatonistička teza je da je pojavni svet samo odraz onostranog. Svet ideja je stvaran. Ideje su arhetipovi (praoblici). Pojavni oblici ovog sveta su odraz arhetipova. Svet ideja je večit, savršen i nepromenjiv, dok je svet dostupan čulima nestvaran, lažan i podložan promenama. Duša je ono što čoveka vezuje sa svetom ideja. Duša je zarobljena u telu. Rođenje je pad duše u telo, telo je tamnica duše. Ideja pada- *descensus* ima kontrast u ideji uspona- *ascensus*. Prirodno stanje duše je da želi da se spasi iz tamnice i ponovo se vrati svetu ideja. U “Gozbi” Platon ističe ljubav- Eros kao put kojim se dva sveta objedinjuju. Ljubav čoveka ka lepoti je suštinska težnja ljudske duše ka svetu ideja. Platonističke ideje se najviše sreću u ljubavnoj poeziji. Po platonistima ljubav prema lepom ljudskom telu vodi čoveka prema ljubavi, a ta ljubav vodi prema moralnoj lepoti-intelektu. Krajnji cilj je ljubav prema samoj ideji lepote. Platonisti smatraju da su “lepo” i “dobro” isti termini. Odnos između dva sveta je ilustrovan čuvenom Platonovom metaforom o pećini. Život ljudi je izjednačen sa životom zarobljenika u pećini. Oni su lancima okovani za zid, pa zato stalno gledaju ka unutrašnjosti pećine. Iza njihovih leđa je zapaljena vatra, koja pravi senke na zidu ispred. Oni vide samo te senke. To je realnost sveta, jedan od tih zarobljenika, koji simbilizuje filozofa, se oslobađa iz lanaca i izlazi iz pećine na svetlost dana. Tog trenutka pravi bolan izraz lica, izašavši iz večitog mraka na svetlost dana- vidi prave stvari. Vrhunac sledi kada shvati da stvari napolju takođe bacaju senku, jer postoji drugi izvor svetlosti- sunce. Oslobođeni čovek izšao je iz materijalnog sveta napolje u svet ideja. Gleda u sunce što je samo ideja lepog- Bog.

Tumačenje odnosa dva sveta u okviru neoplatonizma

Naginjanje asketizmu, samoodricanju- naglašava onostrani svet. Duša i telo nemaju ništa jedno sa drugim. Smrt je željena jer oslobađa iz okova materije. Naglašena je inferiornost samog maerijalnog sveta. Verzija koja je iskazana u “Fedonu” (tema dela je poslednji skup pred Sokratovu smrt).

Naginjanje vrsti estetskog uživanja i uvažavanje zemaljskog sveta, koji je lep i dobar već zbog toga što je verna kopija sveta ideja. Lepota ovozemaljskog sveta je ono što dušu vodi i uzdiže ka svetu ideja i ka lepoti sveta ideje, ljubavi, ka samoj ideji lepog. Proces u kome se duša uzdiže ka svetu ideje je nagao, trenutni uspon, ekstaza. Ova tendencija je produktivnija, jer dolazi od ovozemaljske lepote. Ona odbacuje asketizam i predpostavlja obrnuto- da je viđenje vrednosti i vrednovanje uslov da bi se stiglo do sveta ideje. Naš organ oko, otvara unutrašnje oko ka vrednosti sveta ideje.

Platonizam koji je oživljen u prva tri veka nove ere je koliko filozofski, toliko religijski. Plotin je razradio osnovnu platonovu shemu, pretvarajući je u složenu hijerarhiju bića- ne samo dva sveta, na čijem kraju stoji ključni filozofski pojam nus (jedno), božanski um. Procesom emanacije sve nastaje. Ključno je da proces nije jednostavan- on ide ne samo od bića ka ništavnom, već i odozdo na gore. Čovek se nalazi u sredini, kao slobodno biće i ima mogućnost izbora, što je najznačajnije.

Zašto je Plotinov platonizam od svih platonističkih učenja bio najkompatibilniji sa hrišćanstvom?

Zato što hrišćanstvo deli osnovnu postavku platonizma- podelu na dva sveta. Razlika između Plotina i Platona je bila ključna stepenica, koja je neoplatonizam prvih vekova povezala sa hrišćanstvom. Bez obzira na postojanje dva sveta kod Plotona nema objedinjavajućeg principa. To je kod Plotina nus- um.

Oživljavanje platonizma traje kroz čitavu istoriju evropske kulture. U srednjem veku – opat Siže. Pravo oživljavanje tek u XV veku u Italiji.

Platon-Plotin-Dionizije Areopagit-Johan Skot Eurigena-Opat Siže

Ključna kategorija Plotinove misli je pojam *jedno*.

Postoji hijerarhija, a ne dihotomija jer i najniža stvar učestvuje u ideji. Stvaranje sveta po Plotinu je proces emancipacije božanske svetlosti. Osnovna postavka je podela na svet ideja i svet čula. Oblici i forme stvari ovozemaljskog sveta su:

- a) odraz u ogledalu sveta ideje
- b) sa druge strane su put kojim se ljudska duša izdiže do sveta ideja. Put kojim se ljudska duša izdiže je angoški pokret, tj. prelaz iz nižeg u viši svet. Ostvaruje se putem čula, to je per sensibilia, putem čula uspinje se ljudski um. U okviru tog sveta čulo vida je privilegovano, kao i oko kao organ.

Corpus hermeticum

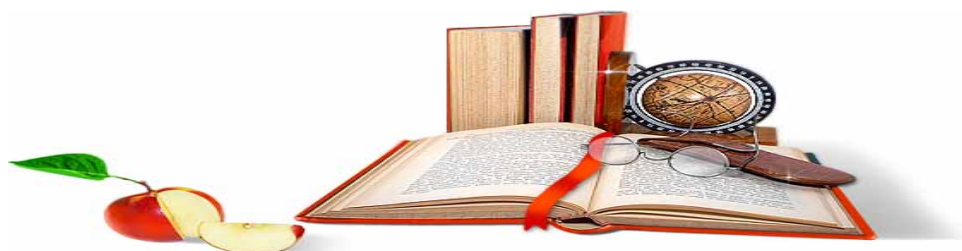
Zbirka od petnaes dijaloga, hermetičke prirode. Autori su najverovatnije Grci. To je sinteza popularne filozofije, platonizam, stoicizam sa popularnim hebrejskim i persijskim. Spis sadrži; astrologiju, okultne nauke, moći bilja, dragog kamenja, izradu talismana i slično. Ključni problem je njegovo datovanje. U renesansi se verovalo da je spis nastao u starom veku, čak pre Platona i Homera. Po renesansnom shvatanju, corpus-egipat-klasična Grčka-hrišćanstvo. Ovo je omogućilo da se spisi čitaju u obrnutoj perspektivi, da prorokuju rođenje mesije. To je imalo velike posledice, npr. sibile na svodu sikstinske kapele (one su predskazale dolazak Hrista). To odjašnjava pojavu paganskih božanstava u ikonografiji renesanse. Fičino je pre Platona i Plotina preveo *Corpus Hermeticus* po nalogu Lorenca Veličanstvenog.

Fičinova “Akademia Platonika” u vili Koređi (Mediči). Kultu Platona u renesansi doprinose još neki činoci: boravak grčkih i vizantijskih mislilaca u Italiji 1438/9 na saboru u Ferari i Firenci. Među grcima je bilo humanista, najvećih poznavaca

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI, DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA **maturskiradovi.net@gmail.com**